

## SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2000 vp

**Hallituksen esitys laeiksi taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain, taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain sekä eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta**

### JOHDANTO

#### *Vireilletulo*

Eduskunta on 8 päivänä helmikuuta 2000 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain, taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain sekä eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain muuttamisesta (HE 3/2000 vp).

#### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kulttuuriministeri Suvi Lindén, yliohtaja Kalevi Kivistö ja hallitusneuvos Erkki Norbäck, opetusministeriö
- puheenjohtaja Risto Ruohonen ja pääsihteeri Jarmo Malkavaara, Taiteen Keskustoimikunta
- pääsihteeri Ulla Kuukasjärvi, Oulun läänin taidetoimikunta
- pääsihteeri Tuomo Sirkiä, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry
- puheenjohtaja Alf Hemming, Suomen Elokuva- ja Videotyöntekijäin Liitto SET ry

- puheenjohtaja Jarkko Laine, Suomen Kirjailijaliitto
- puheenjohtaja Tarja Teva ja ent. puheenjohtaja Kristiina Rikman, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto
- taluspäällikkö Jouni Nieminen, Suomen Muusikkojen liitto ry
- puheenjohtaja Saara Kesävuori ja toiminnanjohtaja Pirjo Westman, Suomen Näytelmäkirjailijaliitto ry
- lakimies Anna Maria Brandt, Suomen Näyttelijäliitto ry
- säveltäjä, johtokunnan jäsen Kalevi Aho ja toiminnanjohtaja Annu Mikkonen, Suomen Säveltäjät ry
- puheenjohtaja Kari Jylhä ja pääsihteeri Piia Rantala, Suomen Taiteilijaseura
- puheenjohtaja Susanna Ringbom, Finlands Svenska Skådespelarförbund rf
- toiminnanjohtaja Raimo Söder, Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry
- puheenjohtaja Harri Wessman ja sihteeri Jorma Hakola, Forum Artis ry.

## HALLITUKSEN ESITYS

### *Hallituksen esitys*

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi taiteen edistämisen järjestelystä annettua lakia, taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annettua lakia sekä eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annettua lakia.

Taiteen edistämisen järjestelyistä annettua lakia muutettaisiin siten, että taiteen keskustoimikunnan jäsenmäärää lisättäisiin kahdella ja että taiteen keskustoimikunnan yhteydessä olisi kirjastoapurahojen ja -avustusten jakamista varten opetusministeriön asettama lautakunta sekä että valtion taideteollisuustoimikunnan nimi muutettaisiin valtion muotoilutoimikunnaksi. Taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annettua lakia muutettaisiin siten, että

apurahat eivät enää jakautuisi kiinteästi yksi-, kolme- ja viisivuotisiin apurahoihin ja että apurahojen asetuksella säädetystä kiintiöinnistä eri taiteenaloille luovuttaisiin. Eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annettuun lakiin lisättäisiin säännökset lautakunnasta, joka jakaa kirjastoapurahat ja -avustukset.

Lisäksi lakeihin lisättäisiin nykyisin asetuksessa olevat säännökset, joilla kielletään valittaminen taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien sekä keskustoimikunnan yhteydessä olevan lautakunnan palkintoja, apurahoja ja avustuksia koskevista päätöksistä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Perustelut*

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on laajasti kannatettu hallituksen esityksessä olevia muutosehdotuksia. Näin ollen valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Kyseessä on taidehallinnon uudistus, joka noudattaa hallintopoliitiikan suuntalinjoista 16.4.1998 tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaista linjaa. Lähtökohtana on, että valtioneuvoston asemaa politiikan johtajana lujitetaan ja että ministeriön hoitamissa tehtävissä korostuvat poliittinen ohjaus ja päätöksenteko. Päätöksentekoa yksittäisissä asioissa pyritään delegoimaan alemmille hallinnon tasoille. Valiokunta pitää perusteluna taiteen keskustoimikunnan tehtävien laajentamista ja taidehallinnon joustavuuden ja reagointiherkkyyden lisäämistä. Joustavuutta lisäämällä voidaan parantaa taiteilijakentän dynaamisen kehityksen huomioon ottamista.

Valiokunta yhtyy hallituksen esityksessä toettuun siitä, että taiteen keskustoimikunta käsittelee nykyistä laajemmin myös taide- ja kulttuuripoliittista suunnittelua. Keskustoimikunnan toiminnassa tulisi muutoinkin korostua laaja-alainen taide-elämän edistäminen. Tärkeää on myös laajentaa entisestään taiteen keskustoimikunnan asiantuntemusta.

Hallitus ehdottaa muutettavaksi lakia taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista siten, että taiteen keskustoimikunnalla ja valtion taidetoimikunnilla olisi mahdollisuus apurahaa myöntäessään määritellä apurahakausi vapaasti siten, että vähimmäispituus olisi kuusi kuukautta ja enimmäispituus viisi vuotta. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että kullekin taiteen alalle myönnettäisiin vastaisuudessa vähintään nykyisin asetuksessa säädetyn tason mukainen apurahavuosien kokonaismäärä. Tämä on tärkeää siksi, että valiokunnan mielestä uudistuksen jälkeenkin tulee ottaa apurahoja myönnettäessä huomioon perinteisten taiteenalojen tarve apurahoihin, vaikkakin jatkossa on mah-

dollisuus suunnata apurahoja myös uusille alueille. Valiokunta pitää myös tarkoituksenmukaisena, ettei keskimääräinen apuraha-kausi uudistuksen vuoksi olennaisesti lyhene nykyisestään.

Hallitus ehdottaa lisättäväksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annettuun lakiin säännökset lautakunnasta, joka jakaa kirjastoapurahoja ja -avustuksia. Valiokunnalla on ollut käytössään asetulusuunnos, jossa on tarkemmat säännökset lautakunnasta. Asetulusuunnoksen 3 §:n mukaan kirjastoapurahalautakuntaan kuuluisivat puheen-

johtaja, varapuheenjohtaja ja seitsemän muuta jäsentä. Jäsenet ja heidän varajäsenensä opetusministeriö määräisi molempia kieliryhmiä edustavien kirjailijoiden ja kääntäjien valtakunnallisia järjestöjä kuultuaan. Valiokunta pitää tätä menettelyä tarkoituksenmukaisena.

***Päätösehdotus***

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.*

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kaarina Dromberg /kok	Osmo Puhakka /kesk
vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Leena Rauhala /skl
jäs.	Tapio Karjalainen /sd	Säde Tahvanainen /sd
	Jyrki Katainen /kok	Ilkka Taipale /sd
	Inkeri Kerola /kesk	Irja Tulonen /kok
	Ossi Korteniemi /kesk	Unto Valpas /vas
	Irina Krohn /vihr	Pia Viitanen /sd
	Markku Markkula /kok	vjäs. Raija Vahasalo /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.